

MATTIS TEUTSCH JÁNOS (1884-1960)

Akt | *Nude, 1929*

Lakozott fa | Varnished wood
Magasság | Height: 54 cm
Jelezve talapzaton | Signed on the pedestal: MT

Kezdő ár | Starting price: 6 000 000 Ft | 16 438 EUR
Becsérték: 10 000 000 – 15 000 000 Ft
Estimate: 27 397 – 41 096 EUR

KIÁLLÍTVA ÉS REPRODUKÁLVA | EXHIBITED AND REPRODUCED:

- Mattis Teutsch, Roemeense avant-garde. Museum voor Schone Kunst, Gent. 1999. 46.p. Kat.:55.
- Mattis Teutsch és a Der Blauer Reiter, MissionArt Galéria 2001. 103.p.
- Jurecskó László: Mattis Teutsch János: Kossuth Kiadó – Magyar Nemzeti Galéria, 2015. 5.p.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED:

- Szabó Júlia: Mattis Teutsch János. Corvina Kiadó, Budapest, 1983., 63. kép (*Táncosnő, 1929* címmel)
- Jurecskó László: Növendék, tanár, mester: Mattis Teutsch János és a Brassói Állami Faipari Szakiskola, Ars Hungarica, 45. évfolyam, 2019. 1. szám, 114. oldal

1. *Mattis Teutsch János szobraival.*
A most aukcióra kerülő szobor feltehetően jobbról a harmadik.

Kevés olyan szobrász van, aki annyira ismerte az alkotásai anyagát, mint Mattis Teutsch János. Középiskolai tanulmányait a Brassói Állami Faipari szakiskolában végezte, vizsgamunkája egy remekbe szabott szecessziós stílusú figurális tányér volt. Majd Budapesti, Münchener és párizsi tanulmányai után visszatér szülővárosába 1909-ben, hogy szakiskola oktatójaként egészen nyugdíjba vonulásáig tanárként tevékenykedjen, vezetve a műhelyt is, kiadva az anyagokat a megfelelő munkákhoz. Mattis Teutsch anyagismerete nagyon elmélyült, a különböző faanyagok tulajdonságait nagyon ismeri, tudja, hogy melyikből milyen használati tárgyat, vagy műalkotást, szobrot lehet létrehozni. Ismeri kezelésük módszereit, megmunkálásuk autentikus módját. Ennek köszönhető, hogy faszobrai anyaga több mint száz éve nem mozdul, nincsenek rajtuk repedések, hiszen megfelelően kiszáritott fát használt, a felületük kezelése után a talapzat aljára pedig lehetőleg textilt vagy papírt ragasztott, hogy az anyagban keletkezett feszültség ne húzza el a kezeletlen részt.

Elgondolkodtató, hogy már a kiforrott művészként nyúl először a fához, mint szobrai

alapanyagához. Már túl van Kassák MA-jának kiállításain, mikor első öntörvényű, művészi faszobrai megalkotja. Erről így ír 1919-ben Bálint Zoltánnak: „*Legújabbban fába is faragok és egy sorozat faszobrom van készen.*” Ugyanebben az évben nyíló Brassói kiállítása előszavában pedig így vallott erről: „*A fapasztikákat szabadon faragom tölgybe, kisugárzó kísérő mozgásokkal. Részből erős színekkel festem őket, hogy a világtástól függetlenül legyenek, s a mozgást, kifejezést tisztábban és önállóbban képviseljék.*” Festészetében *Érzeteit* alkotja ebben az időszakban, majd hamarosan áttér a *Lélekvirágok* megfestésére. A tölgyfa tulajdonságait, keménységét, erezetét kihasználva vésővel dolgozik, szobrai meghagyva a vésőnyomokat. Plasztikáin láthatóan vagy elrejtve az emberi alakokat ábrázol. Ezt követő konstruktív szobrai már jobban megcsiszolja, néha alapozza, színnel, vagy arannyal festi be. Majd a húszas évek második felére eljut az art deko stílusában fogant alakjaihoz. A stílus követelményeinek megfelelően szobrai felületét simára csiszolja, majd politúrozza. Ezeket így jellemzi egy 1932-es interjúban: „*A szobrászatban pedig a művészi alkotás mindig csak, mint egység*

áll meg. Az anyag már konstrukciójánál, formájánál és térbeli tulajdonságainál fogva is egyszerű összefoglalásban adja meg a kiformalandó szobor külső feltételeit. Különösen alkalmas ezért szobrászatra, mint anyag, a fa.” Az ebben az időben készült szobrai már nincsenek különálló testrészek, hanem csak a plasztika alapelveit tükröző fej, mell, csípő, felsőtest és lábak egy tömbbe olvadó mozgalmos, csavarodó, hajladozó ritmikus harmóniája. Ezzel jellemezhetjük ezt a szobrot is, amely formai megoldása, egyensúlya, anyagszerűsége, megmunkálása, mérete, reprodukálása okán is ebben a stílusban készült egyik legjelentősebb, világ színvonalú darabja. Erről tanúskodik a művésztől 1929 körül készült fotó is, ahol jobbról a harmadik a szobrunk, amely méreteiben a legnagyobbak közé tartozik, mozgalmasságával, kecses formájával, hajladozó mozgásával, felülmúlja a fényképen látható többi plasztikát. A mű avantgárd szobrászat legjelentősebb alkotói, Alexander Archipenko, Csáky József, Ethienne Beothy, Hans Arp. Alberto Giacometti, Naum Gabo, Constantin Brâncuși ebben a korban készített szobraival összevetve, művészi kvalitásait tekintve egyenértékű.

JURECSKÓ LÁSZLÓ

